

Cartera de serveis de promoció de salut i prevenció en l'entorn educatiu



Relació d'actuacions dissenyades per a oferir-les en els centres educatius amb la finalitat d'informar, formar i desenvolupar competències de salut en la comunitat educativa.





OBJETIVOS DE DESARROLLO SOSTENIBLE



Promoció de la salut i prevenció de la malaltia: serveis en l'entorn educatiu

La Llei 10/2014, de 29 de desembre, de salut de la Comunitat Valenciana, especifica en l'article 56, que:

1. "La conselleria competent en matèria de sanitat, en col·laboració amb les conselleries competents en matèria d'educació i atenció a les persones menors d'edat, desenvoluparà programes educatius i formatius dirigits a les famílies, les persones menors d'edat, el personal docent i el personal sanitari, entre altres, per a promoure l'adquisició d'hàbits saludables i la prevenció de malalties. Aquests programes garantirán que la informació i les eines dirigides a les persones menors d'edat siguen adequades a totes les orientacions sexuals."
2. "S'atendran de manera específica els problemes de salut que incideixen de manera específica en l'adolescència, relacionats sobretot amb hàbits de salut, conductes de risc, conductes addictives, problemes de salut mental i trastorns de la conducta alimentària, així com trastorns de les relacions afectivosexuals, prevenció d'infeccions de transmissió sexual i prevenció d'embarassos no desitjats."

A més, afig que en la prevenció en matèria de drogodependències (art. 62.6): "Serán prioritàries les actuacions preventives i de promoció de salut en l'àmbit familiar, comunitari i educatiu, que haurán de coordinar-se per a implicar tots els agents socials intervinents com ara la família, l'escola, associacions, xarxes locals i altres."

La Cartera de serveis en l'entorn educatiu és una relació d'actuacions de promoció de la salut i prevenció de la malaltia que s'han dissenyat de manera assumible per a executar-les en l'àmbit dels centres educatius. La seua difusió pretén informar i oferir l'oportunitat de fomentar ambients i comportaments relacionats amb la salut a la comunitat educativa utilitzant els actius de salut del seu entorn més pròxim.

La Cartera de serveis en l'entorn educatiu, que des de la Generalitat es dirigeix a l'àmbit educatiu, descriu activitats oferides col·laborativament per la Conselleria de Sanitat, la Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i la Vicepresidència Primera i Conselleria de Cultura i Esport, en coordinació amb la Conselleria d'Educació, Universitats i Ocupació, fet que garanteix una integració adequada en els projectes educatius dels centres. En l'edició del present curs acadèmic, es pretén estimular la participació en la Xarxa de Centres Educatius Promotors de Salut (Xarxa EduSalut), que representa l'empoderament i la implementació adaptada de la salut en la comunitat educativa i, en concret, l'oportunitat que suposa incorporar un programa basat en el canvi de la cultura alimentària en els centres escolars suposarà una proposta concreta per a desenvolupar aquests nous enfocaments de treball per la salut. Des d'ací es vol animar els centres educatius a implantar-la per a fer de la salut una competència educativa fonamental, d'acord amb els objectius de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible.

ÍNDIX

1. CENTRES EDUCATIUS PROMOTORS DE SALUT	
1.1. Centres educatius que reforcen el seu compromís per a constituir-se com a entorn saludable per a viure, aprendre i treballar (OMS)	7
2. SALUT BUCODENTAL	
2.1. Educació per a la salut bucodental	8
2.2. Revisions de la salut bucodental	9
3. INTERVENCIÓ EN EDUCACIÓ SEXUAL (PIES)	
3.1. Tallers d'educació en sexualitat	10
4. PREVENCIÓ DEL CONSUM DE DROGUES I ADDICCIONS	
4.1. CONSTRUEIX EL TEU MÓN	11
4.2. UNPLUGGED	12
4.3. PROGRAMA 12-16	13
4.4. PASSA LA VIDA	14
4.5. QUÈ ET JUGUES	15
4.6. EXPOSICIÓ ITINERANT: DE QUÈ VAN ELS JOVES? DE QUÈ VAN LES DROGUES?	16
4.7. BRÚIXOLA	17
4.8. CONTES PER A CONVERSAR	18
4.9. REPRENGUEM L'ALCOHOL	19
4.10 JOC DE CLAUS	20
5. DISMINUCIÓ DE CONSUM DE TABAC	
5.1. Concurs europeu "Classes sense fum"	21
5.2. Aula virtual Sense Fum	22
6. BENESTAR EMOCIONAL I IMATGE CORPORAL	
6.1. #estimamés. Una guia per al treball en salut comunitària	23
7. AVALUACIÓ DE L'OFERTA ALIMENTÀRIA EN CENTRES ESCOLARS	
7.1. Revisió de menjadors escolars	24
8. PROMOCIÓ DEL CONSUM DE FRUITES, HORTALISSES I LLET EN CENTRES ESCOLARS	
8.1. Distribució de fruites i hortalisses, de temporada, acompanyades de mesures per a l'adquisició d'hàbits alimentaris saludables	25
8.2. Distribució de llet i productes lactis acompanyats de mesures per a l'adquisició d'hàbits alimentaris saludables.	26
9. PROJECTE EUROPEU PER A UNA ALIMENTACIÓ SALUDABLE I SOSTENIBLE (SchoolFood4Change)	
9.1. Enfocament integral de l'alimentació en tota l'escola	27
10. MOBILITAT ACTIVA I SEGURA A L'ESCOLA	
10.1. Camins segurs, saludables i sostenibles a l'escola	28
11. PROMOCIÓ DE L'ACTIVITAT FÍSICA I L'ESPORT BENEFICIOSOS PER A SALUT	
11.1. Projecte d'esport, activitat física i salut (PEAFS)	29
11.2. Esport a l'escola	30
11.3. Aula ciclista	31
ANNEXOS	
Annex I. Adreces d'interès	33
Annex II. Relació de centres de Salut Pública (CSP)	34
Annex III. Relació d'unitats de Prevenció Comunitària en Conductes Addictives (UPCCA)	37

PROGRAMA

1. CENTRES EDUCATIUS PROMOTORS DE SALUT

1.1. Centres educatius que reforcen el seu compromís per a constituir-se com a entorn saludable per a viure, aprendre i treballar (OMS)

Introducció/Justificació	Un centre educatiu promotor de salut és aquell que aborda la salut amb un enfocament integral. Això és, treballa per a oferir ambients afavoridors de la salut i el benestar de la comunitat educativa, es constitueix com un entorn físic i social saludable, incorpora habilitats i competències individuals de salut i es vincula amb els serveis de salut pròxims i amb la seua comunitat.
Destinatari	Centres docents i la seua comunitat educativa.
Grup d'edat diana	Tota la comunitat educativa: alumnat, famílies, professorat i, personal d'administració i serveis.
Nivell educatiu	Educació Infantil, Primària i Educació Secundària.
Descripció de l'activitat	<p>L'escola promotora de salut intervé per a millorar la salut de l'alumnat, el personal del centre, les famílies i els membres de la comunitat i, treballa amb els líders de la comunitat per a ajudar-los a comprendre com pot contribuir l'escola a la salut i a l'educació. És un projecte que ha d'acceptar i assumir el consell escolar del centre educatiu perquè és imprescindible la implicació de professionals de la salut, el professorat, l'alumnat, les famílies i els líders de la comunitat en la tasca de fomentar la salut.</p> <p>Requisits per a desplegar-lo</p> <ul style="list-style-type: none"> - Determinar l'estat de situació i les necessitats (normatives, sentides i manifestades per la comunitat educativa) i incorporar el valor salut (concepció holística) en les estratègies educatives. - Consens amb la comunitat educativa del model de treball de promoció de la salut en el qual els serveis sanitaris assumisquen un rol assessor en temes de salut. - Propiciar un desplegament normatiu que done suport a les accions. - Disseny, amb participació multidisciplinària, de les intervencions específiques per a cada aspecte de salut, etapa formativa i destinatari (alumnat, famílies, professorat). - Formació dels professionals que hi hagen de participar. - Establiment d'un sistema d'avaluació.
Materials	<p>Una Guia metodològica per a transformar-se en escola promotora de salut. Manual escolar en línia de SHE (SHE School Manual 2.0), edició 2020: https://www.schoolsforhealth.org/sites/default/files/editor/health-promoting-school/spanish-she-school-manual-2-0.pdf</p> <p>Materials per a docents. Aprendre sobre salut i promoció de la salut a les escoles. Conceptes claus i activitats. Edició 2019. https://www.schoolsforhealth.org/sites/default/files/materials-for-teachers-2019-spanish.pdf</p>
Idioma	Castellà
Contacte	<p>Centres de Salut Pública del seu àmbit geogràfic (vegeu l'annex II).</p> <p>Conselleria de Sanitat. Direcció General de Salut Pública (promociosalut_sp@gva.es).</p>
Més informació	Durant el curs 2023-24 estaran disponibles els materials d'implementació i es disposarà de formació per a posar en pràctica el programa en els centres educatius.
Avaluació	Grup de treball de promoció de salut en l'entorn educatiu. Conselleria de Sanitat.

PROGRAMA**SALUT BUCODENTAL****ACTIVITAT****2.1 Educació per a la salut bucodental****Introducció/Justificació**

Les malalties orals:

- Són molt freqüents i augmenten amb l'edat. Prevalença de càries del 40,5 % amb 6 anys, el 32,6 % amb 12 anys i el 45,3 % amb 15 anys a la Comunitat Valenciana, en 2018.
- Solen iniciar-se en la infància: les dents són més vulnerables quan ixen (esmalt immadur) i en l'edat escolar té lloc l'aparició de dents definitives (de 6 a 14 anys).
- Tenen un gran impacte negatiu en la qualitat de vida de les persones: afecten en aspectes del llenguatge (dificulten la pronunciació de paraules) i el rendiment escolar (per les molèsties dentals o el dolor). Interfereixen en l'alimentació i afecten l'autoestima i el desenvolupament emocional (somriure, halitosi...).
- Poden previndre's amb hàbits d'alimentació i higiene dental adequats i amb el contacte freqüent de les dents amb fluor a les concentracions establides.

Destinataris

Escolars

Grup d'edat diana

0-14 anys

Nivell educatiu

Educació Infantil, Educació Primària, 1r-2n ESO i Educació Especial.

Descripció de l'activitat

En el present curs escolar 2023-2024, es realitzaran les activitats d'educació per a la salut bucodental a l'aula repeses en el curs anterior després de suspendre's a causa de la situació de crisi sanitària per la COVID-19.

De manera general i per a tots els cicles educatius: es proposa que es treballen dins del currículum els temes d'alimentació saludable i no cariogènica i la higiene dental (raspallada) amb pasta fluorada amb almenys 1.000 ppm.

1. **Taller de raspallada:** en el present curs escolar es realitzarà almenys una vegada per any en cadascun dels cursos d'Educació Infantil, Educació Primària i Educació Secundària Obligatoria (1r i 2n ESO) ([fitxa explicativa 1: Taller de Raspallada Dental a l'aula](#)).

Es fomentarà el compliment de la pràctica de la raspallada: al col·legi, amb l'ajuda dels docents facilitant-los informació i material (raspalls) i, a casa, amb l'ajuda de la família.

2. En centres docents amb **població en situació de vulnerabilitat:**

- 2.1. **Raspallada supervisada diària en Educació Infantil.** Es proporcionaran 3 raspalls per alumne/a i any, per a utilitzar-los a l'aula, segons el que permeten les circumstàncies. Es fomentarà el compliment de la pràctica de la raspallada a casa amb l'ajuda de la família (vegeu la fitxa explicativa: ([fitxa explicativa 2: Raspallada supervisada diària](#)).

- 2.2. **Taller Experiencial amb les Famílies** (pares i fills) sobre prevenció de càries (alimentació i higiene) amb 2 activitats al llarg del curs en Educació Infantil, Primària i 1r i 2n d'ESO ([fitxa explicativa 3: Taller Experiencial amb les Famílies](#)).

-Lloc: espais comunitaris (col·laboració amb l'Administració local, entitats, etc.).

-Responsable: professorat (educació informal).

-Suport tècnic (provisió de materials de suport com ara el raspall) i la col·laboració del centre de Salut Pública que actua de via de coordinació dels recursos sanitaris: equips d'Atenció Primària, unitats de Salut Bucodental, recursos municipals, etc., dirigits a desenvolupar aquestes actuacions.

Tots els centres docents es consideren participants en el programa excepte negativa expressa del consell escolar.

La persona responsable del Programa de salut bucodental del centre docent, o en qui delegue la direcció del centre, formalitzarà les activitats realitzades en el formulari informatitzat en la pàgina web de la Conselleria d'Educació, Universitats i Ocupació en els períodes en què aquesta obri la possibilitat de registre per a cada curs escolar: <https://ceice.gva.es/va/web/innovacion-educacion/colaboracion-con-otras-entidades>.

Es registrarà l'activitat en el formulari informatitzat, amb independència de la manera com es realitze (activitat pràctica o teòrica, presencial o a distància).

Materials

Recursos didàctics externs o propis del programa com ara la Guia del professorat d'Educació Primària, fitxes didàctiques de salut bucodental, cartells (4 models), dossier de presentació del programa en centres docents, estudis epidemiològics

de salut bucodental en població infantil de la Comunitat Valenciana (1991, 1998, 2004, 2010, 2018), raspalls dentals infantils i pasta dental fluorada.

Idioma	Valencià - Castellà
Contacte	Centre de Salut Pública corresponent (annex II) – Direcció General de Salut Pública - Conselleria de Sanitat.
Més informació	https://www.sp.san.gva.es/sscc/progSalud.jsp?Idioma=va&perfil=inst&Opcion=SANMS1147&Nivel=2&MenuSup=SANMS11&CodProg=PS07
Avaluació	Avaluació de participació i cobertura. Direcció General de Salut Pública.

PROGRAMA 2. SALUT BUCODENTAL

ACTIVITAT 2.2. Revisions de la salut bucodental

Introducció/Justificació	<p>Les malalties orals, especialment la càries, són una de les malalties cròniques més prevalents en la infància.</p> <p>La detecció precoç de riscos o de problemes de salut oral és imprescindible per a previndre o detindre la progressió de malalties bucodentals.</p> <p>Amb sis anys apareix la primera dent definitiva (el “molar dels sis anys”, amb variacions fisiològiques interindividuals), i la presència de càries en dentició temporal és un predictor de presència de càries en dentició definitiva.</p>
Destinataris	Escolars
Grup d’edat diana	5 anys i en població vulnerable de 3 a 5 anys
Nivell educatiu	Educació Infantil (5 anys). En població vulnerable els 3 cursos del 2n cicle d’Educació Infantil (3, 4, 5 anys).
Descripció de l’activitat	<p>El/la professional sanitari realitza les revisions orals a l’aula o espai assignat pel centre docent, i deriva a la unitat de Salut Bucodental els/les alumnes que es considera necessari per riscos o problemes de salut oral (fitxa explicativa 5: Revisió oral en centres docents).</p> <ol style="list-style-type: none"> En centres docents amb població en situació de vulnerabilitat: revisió oral per part de la unitat de Salut Bucodental (USBD) en els 3 cursos d’Educació Infantil (3, 4 i 5 anys). En centres docents amb població considerada en situació de NO vulnerabilitat: revisió oral per part de la USBD en l’últim curs d’Educació Infantil (5 anys). <ul style="list-style-type: none"> - Responsable en els dos casos: USBD. - Suport tècnic: centre de Salut Pública que actua de via de coordinació dels recursos sanitaris: equips d’Atenció Primària (EAP), USBD.
Materials	<p>Document informatiu de la revisió oral i model de desautorització (per a les famílies).</p> <p>S’ompli un document informatiu de cada alumne/a per a la família amb el resultat de la revisió oral.</p>
Idioma	Valencià - Castellà
Contacte	Centre de Salut Pública corresponent (annex II) – Direcció General de Salut Pública - Conselleria de Sanitat.
Més informació	https://www.sp.san.gva.es/sscc/progSalud.jsp?Idioma=va&perfil=inst&Opcion=SANMS1147&Nivel=2&MenuSup=SANMS11&CodProg=PS07
Avaluació	Avaluació de participació i cobertura per part de la Direcció General de Salut Pública.

PROGRAMA	3. INTERVENCIÓ EN EDUCACIÓ SEXUAL (PIES)
ACTIVITAT	3.1. Tallers d'educació en salut sexual
Introducció/Justificació	<p>L'educació sexual en l'entorn educatiu és considerada pels principals organismes internacionals una àrea d'acció crucial per a la millora de la salut sexual i reproductiva de la població, incloent-hi l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i el Parlament Europeu.</p> <p>El Programa d'intervenció en educació sexual (PIE) té com a objectiu general l'educació en valors que promocien una vivència positiva de la sexualitat i uns comportaments concordes amb les opcions més saludables.</p>
Destinatari	Població escolar
Grup d'edat	12-14 anys
Nivell educatiu	1r i 2n d'ESO.
Descripció de l'activitat	<p>L'aplicació per a aquest curs 23/24 constarà dels següents continguts mínims extrets de la guia PIES:</p> <p>1r ESO: continguts</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Què és la sexualitat? (act. 1.1) 1.2. Identitat sexual i identitat de gènere (act. 1.2) 1.3. Els drets sexuals de les persones (act. 2.1) 1.4. Sexualitat i riscos (act. 3.2) <p>2n ESO: continguts</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 Valorant les nostres creences en sexualitat. Desmuntant mites (act. 3.1) 1.2 Valore el risc i decidisc: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Concepció i anticoncepció (act. 3.3 i 3.4) ▪ Infeccions de transmissió sexual (ITS) (act. 4.4) ▪ Internet i les xarxes socials com a possible font de riscos (act. 4.2) <p>Aquestes activitats per a 1r i 2n de l'ESO seran dutes a terme per personal format en PIES, al llarg de dues sessions de 50 minuts en cadascun dels cursos, que podran ser separatament o en una sessió única de 100 minuts.</p>
Materials	<p>Els continguts dels tallers desenvolupats a l'aula es troben en la Guia didàctica del programa PIES: https://ceice.gva.es/documents/162783553/162784556/programa_PIES_cas.pdf/4b753928-d59f-4fa9-96a2-1c821efd1597</p>
Idioma	Valencià - Castellà
Contacte	La coordinació d'aquestes activitats la duran a terme els diferents centres de Salut Pública (annex II).
Més informació	<p>Per a més informació, es recomana consultar les referències següents, entre altres:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organització Mundial de la Salut. Global Strategy for Women's, Children's and Adolescents' Health 2016-2030. Ginebra: OMS; 2015. Disponible en: https://data.unicef.org/resources/global-strategy-womens-childrens-adolescents-health/. • Organització Mundial de la Salut. Recomanacions de l'OMS sobre salut i drets sexuals i reproductius dels adolescents. Ginebra: OMS; 2019. Disponible en: https://www.who.int/es/publications/i/item/9789241514606. • World Health Organization Regional Office for Europe. Action plan for sexual and reproductive health: towards achieving the 2030 Agenda for Sustainable Development in Europe – leaving no one behind. Copenhaguen (Dinamarca): OMS/Europa; 2016. Disponible en: https://www.who.int/europe/publications/i/item/EUR-RC66-13. • Resolució del Parlament Europeu, de 24 de juny de 2021, sobre la situació de la salut i els drets sexuals i reproductius en la Unió, en el marc de la salut de les dones. Disponible en: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0314_ES.html. • United Nations Population Fund, Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights and Danish Institute for Human Rights. Reproductive rights are human rights: A handbook for national human rights institutions. Nova York: UNFPA, OHCHR and Danish Institute for Human Rights; 2014. Disponible en: https://www.ohchr.org/sites/default/files/NHRIHandbook.pdf.

PROGRAMA**4. PREVENCIÓ DEL CONSUM DE DROGUES I ADDICCIONS****MATERIAL DE SUPORT****4.1. CONSTRUEIX EL TEU MÓN****Desenvolupament afectiu, hàbits saludables, educació en valors i conformació d'actituds contra el consum de drogues****Introducció/Justificació**

Programa audiovisual estructurat que permet abordar a l'aula de manera sistemàtica les variables que poden actuar com a factors de protecció contra la consolidació de l'abús de drogues. Els seus objectius estan encaminats a retardar l'edat d'inici del consum de tabac, alcohol i drogues il·legals, així com a reduir-ne el consum. El seu contingut s'adreça fonamentalment a contribuir al desenvolupament afectiu, intel·lectual i social dels escolars, fet que permet adequar les activitats proposades a les característiques dels alumnes.

Destinataris

Escolars

Grup d'edat diana

6-16 anys

Nivell educatiu

Educació Primària i Educació Secundària Obligatòria

Descripció de l'activitat

Es basa en una metodologia IVAC (investigació, visió, acció i canvi) que parteix d'un model d'aprenentatge actiu, desenvolupat per la Danish School of Education (Universitat d'Aarhus) per a l'ensenyament-aprenentatge dels diferents continguts de l'educació per a la salut. El procés d'aprenentatge proposat per l'enfocament IVAC té com a finalitat la participació i l'acció de l'alumnat.

S'ofereixen eines destinades a desenvolupar quatre àrees clau per a la formació integral de l'individu: l'afectivitat, el pla cognitiu, el social i la competència.

Aquestes àrees de treball es concreten en una proposta de 6 activitats per curs + 3 activitats complementàries.

Materials

Disponibles registrant-se en <https://www.campusfad.org/construye-tu-mundo/registro/>

Idioma

Castellà

Contacte

UNITAT DE PREVENCIÓ COMUNITÀRIA DE CONDUCTES ADDICTIVES (UPCCA) de referència (vegeu l'annex III).

Més informació

Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat (prevencion_drogodependencias@gva.es)

Avaluació

Conselleria de Sanitat Universal. Direcció General de Salut Pública. Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions

PROGRAMA	4. PREVENCIÓ DEL CONSUM DE DROGUES I ADDICCIONS
ACTIVITAT	4.2. UNPLUGGED Prevenió del consum de drogues i habilitats sociopersonals

Introducció/Justificació	Programa de prevenció escolar d'abús de drogues basat en l'evidència, dirigit a escolars de 12 a 14 anys. Promou el desenvolupament de competències per a afrontar en les millors condicions les influències socials que afavoreixen el consum de drogues en adolescents.
Destinatari	Escolars
Grup d'edat diana	Edats compreses entre 12 i 14 anys
Nivell educatiu	Educació Secundària Obligatòria i cicles formatius
Descripció de l'activitat	El programa es configura en 12 sessions, agrupades en tres àrees: habilitats per a la vida, informació sobre les drogues i el qüestionament de la percepció normativa.
Materials	Consta de Manual del professorat i Quadern de treball individual. A més, un qüestionari d'avaluació previ i posterior. Aquests materials es distribueixen a cada una de les unitats de prevenció comunitària en conductes addictives (UPCCA).
Idioma	Valencià - Castellà
Contacte	UNITAT DE PREVENCIÓ COMUNITÀRIA DE CONDUCTES ADDICTIVES (UPCCA) de referència (vegeu l'annex III).
Més informació	Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat (prevencion_drogodependencias@gva.es)
Avaluació	Conselleria de Sanitat. Direcció General de Salut Pública. Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions

PROGRAMA	4. PREVENCIÓ DEL CONSUM DE DROGUES I ADDICCIONS
ACTIVITAT	4.3. PROGRAMA 12-16 Prevenció universal base per a la detecció de grups de risc o individus vulnerables
Introducció/Justificació	Programa desplegat en el marc d'educació per a la salut per a aplicar en un entorn escolar, des del punt de vista de reducció de la demanda principalment, ja que té com a objectius retardar l'edat d'inici de consum de tabac, alcohol i cànnabis, i/o reduir-ne el consum entre els i les alumnes d'Educació Secundària Obligatoria (ESO) de la ciutat d'Alacant, així com augmentar la percepció de risc de consum de drogues.
Destinatari	Escolars
Nivell educatiu	Educació Secundària Obligatoria (ESO)
Grup d'edat diana	12-16 anys
Descripció de l'activitat	<p>La proposta del programa és desenvolupar a l'aula habilitats cognitives i reflexives, l'empatia cap a altres iguals, treballar amb la família estils educatius saludables, formar els professors per a capacitar-los en el desenvolupament d'activitats preventives a l'aula i en el seu possible paper com a adults de referència per a un alumne en situació de risc, i aconseguir un compromís del centre educatiu per a implicar-se en el procés de socialització i desenvolupament de factors protectors dels seus alumnes.</p> <p>Amb una duració total de quatre hores lectives, al llarg dels quatre cursos de l'ESO, el programa recopila diverses activitats per a fer en tutories, amb tècniques dinàmiques i interactives, i es faciliten materials i recursos dinàmics. Inclou, a més, materials i recursos didàctics per a l'alumnat que serveixen de record i reforç del que s'ha treballat, grups formatius per a pares i mares en prevenció de les drogodependències, protocols d'avaluació, així com una orientació de treball transversal perquè es reforcen els objectius des de diferents assignatures.</p>
Materials	La guia didàctica que inclou les activitats per a l'aula està disponible en el web de l'Ajuntament d'Alacant: https://www.alicante.es/sites/default/files/documentos/documentos/programa-12-16-prevencion-drogodependencias-actividades-e-informacion/pdf-web-programa-prevencion.pdf .
Idioma	Castellà/Valencià
Contacte	UNITAT DE PREVENCIÓ COMUNITÀRIA DE CONDUCTES ADDICTIVES (UPCCA) de referència (vegeu l'annex III).
Més informació	WEB Ajuntament d'Alacant: https://www.alicante.es/es/contenidos/programa-12-16 . Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat (prevencion_drogodependencias@gva.es)
Avaluació	Conselleria de Sanitat. Direcció General de Salut Pública. Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions

PROGRAMA	4. PREVENCIÓ DEL CONSUM DE DROGUES I ADDICCIONS
ACTIVITAT	4.4. PASSA LA VIDA Prevenió del consum de cànnabis
Introducció/Justificació	Programa de prevenió del caràcter específic dirigit a reduir les actituds cap al consum de cànnabis en adolescents, així com influir sobre la norma social subjectiva respecte d'aquest consum i sobre el control percebut.
Destinatari	Escolars o àmbit comunitari
Grup d'edat diana	Adolescents entre 15 i 18 anys
Nivell educatiu	4t ESO, Batxillerat i cicles formatius
Descripció de l'activitat	<p>El programa "Passa la vida" es basa en un audiovisual que recull un conjunt de fragments de la història d'Alex i Salva, dos joves de dotze anys, sobre el que esperen del consum de drogues (especialment el cànnabis) i del que aquestes els ofereixen. Els continguts giren al voltant de tres eixos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'efecte que el consum de drogues té sobre l'evasió dels problemes. - L'efecte que el consum de drogues té sobre la diversió. - L'efecte que el consum de drogues té sobre la facilitat per a establir relacions i "fer grup". <p>El programa es configura en 5 capítols de 5 o 6 minuts de duració cadascun pensats per a desenvolupar 5 sessions d'intervenció de 50 minuts (5 o 6 minuts de duració per capítol).</p>
Materials	<p>Disponibles en: https://cappyc.eu/es/spain-docs</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 curts cinematogràfics. - Guia didàctica o d'utilització que inclou un conjunt de cinc activitats que relaten de manera detallada els objectius de cada sessió (en funció dels capítols de l'audiovisual) i el seu procediment de realització, amb claus per a assegurar la qualitat i l'eficàcia d'aquesta. - Escala de mesurament de la intenció de consum de cànnabis CUIQ. Validada en el marc del projecte CAPPYC, finançat per la Comissió Europea, es tracta d'una escala breu de 15 ítems destinada a mesurar actituds cap al consum de cànnabis, norma subjectiva, capacitat percebuda de control de la conducta i intenció de consum, per a poder avaluar l'efectivitat del programa "Passa la Vida".
Idioma	Castellà
Contacte	UNITAT DE PREVENCIÓ COMUNITÀRIA DE CONDUCTES ADDICTIVES (UPCCA) de referència (vegeu l'annex III).
Més informació	Servei de Prevenió i Atenció de les Addiccions. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat (prevencion_drogodependencias@gva.es)
Avaluació	Conselleria de Sanitat. Direcció General de Salut Pública. Servei de Prevenió i Atenció de les Addiccions

PROGRAMA	4. PREVENCIÓ DEL CONSUM DE DROGUES I ADDICCIONS
MATERIAL COMPLEMENTARI	4.5 QUÈ ET JUGUES? Prevenió universal sobre el joc d'apostes, dirigida a adolescents dels dos sexes
Introducció/Justificació	L'objectiu del programa "Què et jugues?" és fomentar una actitud crítica i contrària a les apostes abans que es donen les primeres experiències, fet que ajuda a retardar l'edat d'inici, evitant o reduint la presència de creences favorables al joc, com ara les expectatives d'èxit i la baixa percepció del risc.
Destinatari	Escolars
Nivell educatiu	Educació Secundària: 4t ESO, 1r Batx., FP
Grup d'edat diana	14-17 anys
Descripció de l'activitat	<p>Es presenta en un format breu de 4 sessions, dissenyades per a realitzar-les en 50 minuts, temps mitjà disponible per a una classe o tutoria. El programa s'ha dissenyat per a aplicar-se de manera íntegra i en l'ordre proposat. La primera sessió proposa una visió general i introductòria, i la segona treballa el concepte de biaix cognitiu com a estratègia per a la manipulació. L'argument de la tercera sessió és l'ús de tècniques de manipulació en la publicitat. És convenient que aquestes tres sessions s'impartisquen amb periodicitat setmanal. La quarta sessió reafirma els assoliments de les sessions anteriors i es pot implementar en la setmana següent o transcorreguts un o dos mesos.</p> <p>El desenvolupament de les sessions és dinàmic i participatiu, amb una metodologia bidireccional, en què l'alumnat pren el protagonisme amb la finalitat que siguin els mateixos menors els que arriben a les conclusions i proposen pautes segures a través de situacions específiques i pròximes a la seua experiència. Cada sessió del QTJ inclou una estructura tipus i diverses activitats que el dinamitzador/a pot triar i adaptar a les característiques del grup i a les seues pròpies habilitats i motivació. D'aquesta manera, pot considerar-se el QTJ com un programa "modular" que s'adapta a les necessitats i els requeriments de cada centre.</p> <p>Les tècniques utilitzades en les activitats, en coherència amb les teories que les sustenten, tenen un caràcter fonamentalment cognitiu. Les activitats inclouen, entre altres: exposició, debat dirigit, joc de rol, treball amb fitxes, dinàmiques grupals i visualització i comentari de casos.</p>
Materials	Descàrrega disponible en el web: https://quetejuegas.org/solicitar-programa/
Idioma	Castellà
Contacte	UNITAT DE PREVENCIÓ COMUNITÀRIA DE CONDUCTES ADDICTIVES (UPCCA) de referència (vegeu l'annex III).
Més informació	Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat (prevencion_drogodependencias@gva.es)
Avaluació	Conselleria de Sanitat. Direcció General de Salut Pública. Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions

PROGRAMA	4. PREVENCIÓ DEL CONSUM DE DROGUES I ADDICCIONS
MATERIAL DE SUPORT	4.6. EXPOSICIÓ ITINERANT. DE QUÈ VAN ELS JOVES? DE QUÈ VAN LES DROGUES? Materials de suport per al desenvolupament d'accions informatives o formatives
Introducció/Justificació	Exposició integrada per 20 panells informatius, dissenyats en clau de còmic, que pretenen dinamitzar la reflexió grupal dels participants entorn de l'alcohol, el tabac i la resta de drogues, a partir de cinc temes: <ul style="list-style-type: none"> - Les imatges socials sobre les drogues. - La realitat dels consums. - Els riscos associats al consum de drogues. - Les causes del consum. - Un temps lliure alternatiu.
Destinatari	Escolars
Grup d'edat diana	12-16 anys
Nivell educatiu	Educació Secundària Obligatoria
Continguts	Desinformació sobre els riscos reals del consum de drogues. Percepció errònia entre els pares respecte de l'extensió real del consum de drogues. Dèficit de competències per a adoptar i sostindre posicions autònomes en contextos de pressió grupal i social. Rutines de temps lliure centrades en la freqüentació d'escenaris de consum de drogues.
Descripció de l'activitat	A través dels panells es proposa l'anàlisi de determinats aspectes relacionats amb les drogues: riscos, motivació al consum, influència de la publicitat, presa de decisions, oci alternatiu, etc. Un monitor amb funcions de guia dirigirà l'exposició i plantejarà els elements més rellevants de cada un dels panells. Una vegada visitada l'exposició, els grups participants podran fer debats a l'aula sobre els temes tractats, amb el suport al professor d'una guia per al debat. Estimació aproximada de 2 hores de duració.
Materials	20 panells a color amb una dimensió de 60 x 90 cm Guia per al debat en què es proporciona informació sobre el contingut de cada panell i pautes per a estimular la reflexió grupal.
Idioma	Valencià - Castellà
Contacte	UNITAT DE PREVENCIÓ COMUNITÀRIA DE CONDUCTES ADDICTIVES (UPCCA) de referència (vegeu l'annex III).
Més informació	Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat (prevencion_drogodependencias@gva.es)
Avaluació	Conselleria de Sanitat. Direcció General de Salut Pública. Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions

PROGRAMA	4. PREVENCIÓ DEL CONSUM DE DROGUES I ADDICCIONS
PROGRAMA	4.7. BRÚIXOLA Prevenió escolar orientada a desenvolupar els factors de protecció en el procés maduratiu de l'alumnat
Introducció/Justificació	Els objectius de Brúixola s'orienten en tres línies: primera, adquirir hàbits bàsics de salut; segona, desenvolupar les capacitats individuals necessàries per a una interacció social adequada, com ara la participació responsable i crítica, el respecte i la solidaritat, la cerca d'explicacions i la solució de problemes, i tercera, desenvolupar la identitat personal aconseguint una capacitat creixent d'actuar i desimboldre's en els àmbits socials de referència.
Destinatari	Escolars
Grup d'edat diana	6-12 anys
Nivell educatiu	Educació Primària
Descripció de l'activitat	<p>Dos tipus d'activitats respecte dels i les alumnes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Activitats per a l'aula: el desenvolupament dels tres blocs temàtics es fa coincidir amb els trimestres escolars, de manera que se'n facilita l'aplicació al llarg del curs escolar. La duració de les activitats a l'aula és aproximadament d'una hora (ampliable segons la dinàmica de l'activitat i del grup) i es realitzaran dins de l'horari escolar de manera escalonada. 2. Activitats complementàries. En cada trimestre escolar es fa una activitat complementària, dins de l'horari escolar, que pretén ser un element motivador i introductor del bloc temàtic corresponent: participació en jocs cooperatius, en tallers de salut específics per a cada curs o visualització d'un contacontes. <p>Respecte de les famílies:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fitxes trimestrals: amb orientacions i suggeriments perquè es reforcen en la família els objectius que s'estan treballant a l'aula. <p>Grups formatius per a pares i mares en prevenció de drogodependències.</p>
Materials	<p>Les guies i els materials didàctics complementaris estan disponible en el web de l'Ajuntament d'Alacant:</p> <p>https://www.alicante.es/es/contenidos/po-brujulabruixola</p> <p>Per cicle educatiu:</p> <p>http://w2.alicante.es/documentos/accion_social/brujula/lilibre-cicle-1</p> <p>http://w2.alicante.es/documentos/accion_social/brujula/lilibre-cicle-2</p> <p>http://w2.alicante.es/documentos/accion_social/brujula/lilibre-cicle-3</p>
Idioma	Castellà/Valencià
Contacte	UNITAT DE PREVENCIÓ COMUNITÀRIA DE CONDUCTES ADDICTIVES (UPCCA) de referència (vegeu l'annex III).
Més informació	Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat (prevencion_drogodependencias@gva.es)
Avaluació	Conselleria de Sanitat. Direcció General de Salut. Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions

PROGRAMA	4. PREVENCIÓ DEL CONSUM DE DROGUES I ADDICCIONS
MATERIAL DE SUPORT	4.8. CONTES PER A CONVERSAR Promoció d'hàbits saludables i habilitats per a la vida
Introducció/Justificació	Programa d'educació socioemocional basat en el model de les 10 habilitats per a la vida (OMS, 1993), considerades com a destreses rellevants en la promoció de la competència psicossocial de xiquetes, xiquets i adolescents. Habilitats per a la vida constitueix un model validat amb un enfocament educatiu centrat en la promoció d'estratègies d'educació per a salut i la prevenció del consum de drogues.
Destinatari	Escolars
Grup d'edat diana	Infantil (3-6 anys) i primer cicle d'Educació Primària (6-7 anys).
Nivell educatiu	Segon cicle d'Educació Infantil i primer cicle d'Educació Primària.
Continguts	A través de 10 contes infantils es presenten diverses situacions que requereixen posar en pràctica habilitats de: <ul style="list-style-type: none"> • Autoconeixement • Empatia • Comunicació assertiva • Relacions interpersonals • Presa de decisions • Maneig de problemes i conflictes • Pensament creatiu • Pensament crític • Maneig d'emocions i sentiments • Maneig de tensions i estrés
Descripció de l'activitat	La proposta incorpora 10 històries quotidianes i pròximes als xiquets i xiquetes amb idees i senzills exercicis lúdics per a desenvolupar a l'aula un contingut temàtic específic i afavorir la participació activa dels escolars en recordar, relacionar i conversar les seues pròpies situacions.
Materials	10 contes amb animació gràfica. Guia per a mares i pares. Accés en línia en: https://recursos.cuentosparaconversar.net/ .
Idioma	Castellà (versió en línia: valencià - castellà)
Contacte	UNITAT DE PREVENCIÓ COMUNITÀRIA DE CONDUCTES ADDICTIVES (UPCCA) de referència (vegeu l'annex III).
Més informació	Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat (prevencion_drogodependencias@gva.es)
Avaluació	Conselleria de Sanitat. Direcció General de Salut Pública. Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions

PROGRAMA	4. PREVENCIÓ DEL CONSUM DE DROGUES I ADDICCIONS
ACTIVITAT	4.9. REPRENGUEM L'ALCOHOL. Una proposta per a prendre seriosament
Introducció/Justificació	Material de suport per al desenvolupament d'accions de prevenció a l'aula dirigides a l'entrenament en habilitats per a la vida i l'educació en valors. Per a això, posa l'èmfasi en la convivència respectuosa de les persones amb si mateixes, amb els seus semblants i amb el territori social en el qual conviuen. Respon a un model d'educació en <u>habilitats per a la vida</u> que capacita les persones per a afrontar de manera positiva els reptes de l'entorn.
Destinataris	Escolars
Grup d'edat diana	12-16 anys
Nivell educatiu	Educació Secundària Obligatoria
Descripció de l'activitat	<p>Promou el desenvolupament de competències socials al voltant de diferents eixos temàtics:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autoconeixement • Empatia • Comunicació assertiva • Relacions interpersonals • Presa de decisions • Maneig de problemes i conflictes • Pensament creatiu • Pensament crític • Maneig d'emocions i sentiments • Maneig de tensions i estrés <p>A partir del seu desenvolupament, el professor promourà les accions o dinàmiques necessàries sobre aquestes competències.</p>
Materials	CD-ROM + Guia d'ús.
Idioma	Castellà
Contacte	UNITAT DE PREVENCIÓ COMUNITÀRIA DE CONDUCTES ADDICTIVES (UPCCA) de referència (vegeu l'annex III).
Més informació	Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat. (prevencion_drogodependencias@gva.es)
Avaluació	Conselleria de Sanitat. Direcció General de Salut Pública. Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions

PROGRAMA**4. PREVENCIÓ DEL CONSUM DE DROGUES I ADDICCIONS****MATERIAL DE SUPORT****4.10. JOC DE CLAUS****Prevenció universal escolar i familiar****Introducció/Justificació**

Programa de prevenció escolar i familiar en addiccions dirigit a alumnat d'Educació Secundària Obligatòria i les seues famílies. Promou potenciar el procés de maduració de l'alumnat, potenciar els estils de vida alternatius al consum de drogues o altres conductes potencialment addictives, dotar les famílies amb algunes eines educatives que afavorisquen el desenvolupament saludable.

Destinataris

Alumnat de 1r a 4rt ESO i les seues famílies

Grup d'edat diana

De 12 a 16 anys.

Nivell educatiu

Educació Secundària Obligatòria (ESO)

Descripció de l'activitat

El programa consta de diverses unitats didàctiques que incideixen sobre els factors que intervenen en l'inici/progressió del consum de substàncies per part dels i les adolescents i joves: interacció social, gestió emocional, estratègies cognitives, oci i temps lliure, informació sobre drogues i tecnologies de la informació i comunicació, valors.

Materials

Consta d'una guia d'activitats, Guia d'intervenció en el context i qüestionaris d'avaluació del programa. www.formacionproyectoahombre.es

Idioma

Castellà

Contacte

UNITAT DE PREVENCIÓ COMUNITÀRIA DE CONDUCTES ADDICTIVES (UPCCA) de referència (vegeu l'annex III).

Més informació

Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat (prevencion_drogodependencias@gva.es)

Avaluació

Conselleria de Sanitat. Direcció General de Salut Pública. Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions

PROGRAMA 5. DISMINUCIÓ DE CONSUM DE TABAC

ACTIVITAT 5.1. Concurs europeu “Classes sense fum”

Introducció/Justificació	La Unió Europea va promoure aquest programa de prevenció del tabaquisme dirigit a alumnes de 1r d'ESO en el qual participen diversos països. Consisteix a reforçar el caràcter voluntari de la decisió de no fumar, amb el compromís de tot el grup-classe per a donar-se suport mutu i augmentar la seua autoconfiança. L'avaluació d'aquest programa ha demostrat la seua efectivitat.
Destinatari	Escolars principalment, però també professorat i pares/mares.
Grup d'edat diana	12-13 anys
Nivell educatiu	1r d'ESO
Descripció activitat	<p>Cada classe participant ha de fer un curt sobre la prevenció del tabaquisme. Els objectius són previndre (o retardar) l'inici al consum de tabac, potenciar l'autoeficàcia i les habilitats escolars per a mantindre's com no fumadors i reforçar les accions preventives sobre el tabaquisme, realitzades prèviament a l'aula.</p> <p>Els requisits bàsics de participació inclouen el compromís de l'alumnat i les persones encarregades de la tutorització de la classe de mantindre's sense fumar tot el curs escolar i realitzar un curt de prevenció del tabaquisme.</p> <p>El millor curt de cada departament rep un premi del centre de salut pública i participa en el concurs final de la Comunitat Valenciana.</p>
Materials	<p>El programa inclou els materials següents:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fitxa d'inscripció al concurs. - Fitxa de seguiment-avaluació que ha d'omplir el tutor en col·laboració amb els tècnics de salut pública, que inclou el seguiment del compromís de no fumar i un curtmetratge de la classe.
Idioma	Valencià - Castellà
Contacte	Inscripció aproximada de setembre a novembre a través de: Centre de Salut Pública corresponent (annex II) – Direcció General de Salut Pública - Conselleria de Sanitat.
Més informació	https://www.sp.san.gva.es/sscc/plan.jsp?Opcion=CLASESSINHUMO&Nivel=2&MenuSup=SANMS12341&perfil=inst&Idioma=va&CodPlan=841
Avaluació	Avaluació de participació i cobertura per part de la Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat.

PROGRAMA**5. DISMINUCIÓ DE CONSUM DE TABAC****ACTIVITAT****5.2. Aula virtual Sense Fum****Introducció/Justificació**

La Direcció General de Salut Pública ha desenvolupat durant un llarg període l'activitat de l'Aula del Tabac per a fomentar la disminució de la iniciació al consum de tabac com a instrument didàctic per a previndre aquesta addicció. En la mateixa línia, es va crear en 2021 l'aula virtual Sense Fum, aprofitant l'oportunitat d'usar noves metodologies i tecnologies educatives i de comunicació i abordant d'una manera efectiva la necessitat de connectar amb la població més susceptible d'iniciar-se en el tabac i ser-ne consumidora.

Destinatari

Escolars principalment, però també professorat i famílies.

Grup d'edat diana

10-16 anys

Nivell educatiu

5é-6é d'Educació Primària, Educació Secundària Obligatòria i AFAS (Associacions de Famílies de l'Alumnat)

Descripció activitat

L'aula virtual fomentarà la disminució de la iniciació al consum de tabac a través d'un recurs multicomponent constituït per un documental, una pàgina web i una aplicació mòbil.

La pàgina web <https://sensefum.san.gva.es/inicio> posa a la disposició de l'alumnat i del professorat el documental *Estàs a temps* i la seua guia temàtica per a dinamitzar l'aula. L'audiovisual aborda la història del tabac, la pressió de les tabaques i la publicitat i els perjudicis de consumir-lo amb un enfocament juvenil, d'equitat i gènere, amb un format compatible per a poder reproduir-lo en els sistemes informàtics més habituals, disponible en valencià, castellà i anglés.

Així mateix, la pàgina web compta amb un apartat de recursos multimèdia amb dues seccions, una per a evitar el consum de tabac (prevenció del tabaquisme) i una altra per a abandonar el tabac (cessació del tabaquisme), que disposa d'un fòrum on l'estudiantat podrà generar diferents debats sobre el tabac i els seus productes.

Materials

El recurs multicomponent inclou els materials següents:

- Un documental
- Aplicació interactiva accessible des de diferents dispositius (ordinador, telèfon mòbil, tauleta, etc.)

Idioma

Valencià – Castellà – Anglès

Contacte

Centre de Salut Pública corresponent (annex II) – Direcció General de Salut Pública - Conselleria de Sanitat.

Més informació

<https://sensefum.san.gva.es/inicio>

Avaluació

Avaluació de participació i cobertura per part de la Direcció General de Salut Pública.

PROGRAMA**6. BENESTAR EMOCIONAL I IMATGE CORPORAL****ACTIVITAT****6.1. #estimtmés****Una guia per al treball en salut comunitària****Introducció/Justificació**

Aquest quadern de treball es basa en el model de psicologia positiva, els determinants socials de la salut i el treball en promoció de la salut desenvolupat des de l'empoderament dels col·lectius, a través de la participació i la facilitació del treball en grup.

D'una banda, es persegueix valorar la cohesió social, i, d'altra banda, ofereix un marc de treball sobre el benestar emocional i la imatge corporal, i mou a la reflexió sobre la relació entre les fonts de benestar en les persones i la cerca incessant d'un cos perfecte: aquesta cerca s'ha erigit en un valor social —determinant estructural de la salut— que promou nivells baixos de benestar.

Finalment, fa una aposta decidida per la capacitat de transformació i de construcció dels valors socials mitjançant el foment d'habilitats de resiliència entre la població.

L'eina de treball es pot emprar en diversos contextos comunitaris i amb diverses poblacions, ja que tant la cohesió social com el benestar emocional i la imatge corporal són elements transversals en totes les etapes de la vida i en tots els entorns en els quals ens desenvolupem; la persona facilitadora realitzarà una adaptació a la realitat concreta d'interacció.

Destinatari

Es tracta d'una eina per al treball en entorns comunitaris: municipals, educatius formals i no formals i d'oci, etc.

Grup d'edat diana

En l'entorn educatiu: a partir de 12 anys.

Nivell educatiu

Educació Secundària Obligatòria, cicles formatius de grau mitjà i Batxiller.

Descripció activitat**PLA DE TREBALL**

1. Enquadrament. La guia desenvolupa un marc teòric, el model dels **5 cultius**, que quedarà bolcat en la realització de les diverses propostes de treball. Així mateix, es descriu un enquadrament general amb el model de facilitació grupal i de lideratge participatiu.
2. Conversa 1. **#estimtmés**. Cohesió social, autoestima i resiliència. A partir d'un material audiovisual es va desgranant un treball sobre la imatge corporal, els complexos i els possibles camins per a superar-los.
3. Conversa 2. **La ruta de la despertà**. Sessió dedicada al treball sobre el llenguatge dels mitjans de comunicació, els valors socials implicats i la seua relació amb els determinants de la salut.
4. Conversa 3. **100 % vida**. Treball sobre les fonts de benestar emocional.
5. Conversa 4. **La cooperativa de benestar**: aplicació pràctica del model de benestar emocional 5 cultius.
6. Avaluació de resultats en salut i de procés.

Materials

Guia per a la seua implementació i audiovisual.

Idioma

Valencià - Castellà

Contacte

Servei de Programes de Salut. Subdirecció de la Salut i Prevenció. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat.

Adreça electrònica: salud_sexual_dgsp@gva.es

Més informació

WEB Conselleria de Sanitat.

https://www.sp.san.gva.es/DgspPortal/docs/Guia_Tematica_XarxaSalut_Area_7_val.pdf

http://www.sp.san.gva.es/DgspPortal/fotos/Guia_Tematica_XarxaSalut_Area_7_val.wmv

PROGRAMA	7. AVALUACIÓ DE L'OFERTA ALIMENTÀRIA EN CENTRES ESCOLARS
	7.1. REVISIÓ DE MENJADORS ESCOLARS
SEGUIMENT oficial	Avaluar l'oferta alimentària del menú de menjador escolar, i la seua adequació a les recomanacions de la Guia per als menús en els menjadors escolars 2018 (GMCE-CV-2018)
Introducció/Justificació	<p>La salut i el benestar de la població en edat escolar estan profundament condicionats pel tipus d'alimentació rebuda i el manteniment d'un pes saludable.</p> <p>Atesa la rellevància que té l'alimentació en edats primerenques, l'alt nombre d'alumnes que utilitza els serveis del menjador escolar, l'aportació energètica que suposa la menjada del migdia i els resultats de l'avaluació de l'oferta realitzada en cursos precedents, es considera oportú continuar les actuacions que tenen per objecte garantir la qualitat de l'oferta alimentària dels centres escolars de la Comunitat Valenciana.</p>
Destinataris	Menjadors escolars situats a la Comunitat Valenciana, de qualsevol titularitat, amb cuina o sense.
Grup d'edat diana	Comensals del servei del menjador escolar entre 6 i 16 anys
Nivell educatiu	Educació Primària (6-12 anys) i ESO (12-16 anys)
Descripció de l'activitat	<p>Durant el curs escolar 2023-2024, s'avaluarà l'oferta alimentària en un 33 % dels centres escolars d'Educació Primària i Educació Secundària Obligatoria de la Comunitat Valenciana a fi de verificar l'adequació del pla de menú mensual a les recomanacions de l'estratègia NAOS i de la Guia de menús en els menjadors escolars de la Comunitat Valenciana (GMCE-CV-2018).</p> <p>S'examinarà la composició del menú mensual de cada centre, per a la qual cosa es comptabilitzaran racions per grups d'aliments. El centre escolar rebrà un informe amb els resultats de l'avaluació respecte dels valors referencials. En cas necessari, es proposaran les millores necessàries per a adaptar els menús escolars a les recomanacions GMCE-CV-2018.</p> <p>A més, es durà a terme la verificació de l'oferta d'aliments i begudes en els centres educatius segons el Decret 84/2018, de 15 de juny, del Consell, de foment d'una alimentació saludable i sostenible en centres de la Generalitat.</p>
Materials	Guia de menús en els menjadors escolars 2018: http://www.san.gva.es/guia-comedores-escolares-2018
Idioma	Valencià - Castellà
Contacte	Subdirecció General de Seguretat Alimentària, Laboratoris de Salut Pública i Sanitat Ambiental (annex I) Subdirecció General de Promoció de la Salut i Prevenció (annex I)
Més informació	<p>Decret 84/2018, de foment d'una alimentació saludable i sostenible en centres de la Generalitat. http://www.dogv.gva.es/portal/ficha_disposicion.jsp?L=1&sig=006177/2018</p> <p>PLAN_SEGURIDAD_ALIMENTARIA_CV_2023.pdf (gva.es)</p> <p>AVALUACIÓ I FOMENT DE LA QUALITAT NUTRICIONAL DE L'OFERTA ALIMENTÀRIA EN CENTRES ESCOLARS 2020-2021. (pàgs. 282-93). Memòria del Pla de seguretat alimentària 2021. https://www.sp.san.gva.es/DgspPortal/docs/MEMORIA_PLANSA_CV_2021_val.pdf</p>
Avaluació	<p>Avaluació de participació, cobertura i compliment. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Sanitat.</p> <p>Es remetrà un informe als centres escolars dels menjadors revisats i una memòria a la Conselleria d'Educació, Universitats i Ocupació.</p>

PROGRAMA	8. PROMOCIÓ DEL CONSUM DE FRUITES, HORTALISSES, LLET I PRODUCTES LACTIS EN CENTRES ESCOLARS
ACTIVITAT	8.1. Distribució de fruites i hortalisses, de temporada, acompanyades de mesures per a l'adquisició d'hàbits alimentaris saludables
Introducció/Justificació	<p>Només al voltant del 5,17 % dels xiquets valencians consumeixen 3 o més racions de fruita al dia de manera habitual i només al voltant del 18,97 % trien la fruita com a postres també de manera habitual. Diversos estudis revelen que més del 20 % dels escolars amb edats compreses entre els 6 i els 10 anys presenten algun tipus de sobrepès. Nombrosos estudis han demostrat que el consum adequat de fruites i hortalisses, juntament amb la pràctica d'esport, ajuda a mantindre un pes equilibrat i una salut òptima. El consum d'aquests aliments exerceix un paper protector de les malalties cardíaques, el càncer i la diabetis. En l'etapa infantil tenen un paper fonamental els centres escolars, a més de la llar familiar, en l'adopció d'uns hàbits d'alimentació saludable. A més, cal destacar la important influència dels menors sobre el comportament dels pares a l'hora de confeccionar la llista de la compra.</p> <p>Els objectius d'aquesta activitat són:</p> <ol style="list-style-type: none"> Incrementar el consum de fruites i hortalisses entre els menors i, indirectament, a les llars. Millorar els hàbits alimentaris i la salut dels menors. Conscienciar la població escolar de la importància de consumir aliments locals de qualitat i de proximitat i/o produïts mitjançant fórmules sostenibles mediambientalment i respectuoses amb el medi ambient.
Destinataris	Alumnes principalment, també per a docents i famílies.
Grup d'edat diana	6-12 anys.
Nivell educatiu	Educació Primària i Educació Especial.
Descripció de l'activitat	<p>L'activitat consisteix en el repartiment de fruites i hortalisses, principalment de temporada, acompanyades d'actuacions dirigides a l'adquisició d'hàbits alimentaris saludables per part dels menors.</p> <p>En concret:</p> <ol style="list-style-type: none"> Realització de jornades i xarrades informatives dirigides tant a l'alumnat com al professorat. Elaboració de material divulgatiu. Elaboració de material educatiu sobre les característiques i els beneficis per a la salut del consum de fruites i verdures, posant l'accent en les varietats autòctones, de temporada i ecològiques. Visites guiades a explotacions agràries i/o a centres de manipulació i condicionament de fruites i verdures.
Materials	Cartelleria, díptics, tríptics, fullets informatius, diferent material de marxandatge, etc.
Idioma	Valencià - Castellà
Contacte	<p>area_calidad@gva.es Direcció General de Desenvolupament Rural, Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.</p>
Més informació	<ul style="list-style-type: none"> Carta de presentació del Programa de foment de consum de fruites, hortalisses i llet i productes lactis a les escoles per al curs escolar 2023-2024 Accés al tràmit de sol·licitud (OVICE)
Avaluació	Avaluació de participació i cobertura per part de la Direcció General de Desenvolupament Rural. Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

PROGRAMA **8. PROMOCIÓ DEL CONSUM DE FRUITES, HORTALISSES, LLET I PRODUCTES LACTIS EN CENTRES ESCOLARS**

ACTIVITAT **8.2. Distribució de llet i productes lactis acompanyats de mesures per a l'adquisició d'hàbits alimentaris saludables**

Introducció/Justificació

Tal com mostra l'Informe del consum d'aliments a Espanya 2016, elaborat pel Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient, en els últims anys s'està produint una reducció progressiva en el consum de llet líquida i derivats de la llet com el iogurt, fet preocupant a causa de la seua gran aportació de calci, vitamines i minerals.

Segons l'Enquesta nacional d'alimentació en la població infantil i adolescent, el 50 % dels xiquets de més de 9 anys té una ingesta inadequada de calci, fet que comporta la necessitat d'instrumentar iniciatives que intenten pal·liar aquesta situació.

Els objectius d'aquesta activitat són:

- a) Incrementar el consum de llet i productes lactis entre els menors i, indirectament, en les llars.
- b) Millorar els hàbits alimentaris i la salut dels menors.
- c) Conscienciar la població escolar de la importància de portar una dieta equilibrada i combinar lactis amb el consum de fruites i verdures de temporada.

Destinatari

Alumnat principalment, també per a docents i famílies.

Grup d'edat diana

6-12 anys.

Nivell educatiu

Educació Primària i Educació Especial.

Descripció de l'activitat

L'activitat consisteix a repartir llet líquida i altres derivats lactis, com el iogurt natural, acompanyats d'actuacions dirigides a l'adquisició d'hàbits alimentaris saludables per part dels menors. Aquestes actuacions es poden fer en combinació amb el repartiment de fruites i hortalisses.

En concret:

- a) Realització de jornades i xarrades informatives dirigides tant a l'alumnat com al professorat.
- b) Elaboració de material divulgatiu.
- c) Elaboració de material educatiu sobre les característiques i els beneficis del consum d'aquests productes.
- d) Visites guiades a explotacions ramaderes i/o a centres de producció i/o elaboració d'aquests productes.

Materials

Cartelleria, díptics, tríptics, fullets informatius, diferent material de marxandatge, etc.

Idioma

Valencià - Castellà

Contacte

area_calidad@gva.es

Direcció General de Desenvolupament Rural, Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

Més informació

- [Carta de presentació del Programa de foment de consum de fruites, hortalisses i llet i productes lactis a les escoles per al curs escolar 2023-2024](#)
- [Accés al tràmit de sol·licitud \(OVICE\)](#)

Avaluació

Avaluació de participació i cobertura per part de la Direcció General de Desenvolupament Rural Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.

PROGRAMA**9. PROJECTE EUROPEU PER A UNA ALIMENTACIÓ SALUDABLE I SOSTENIBLE (SchoolFood4Change)****ACTIVITAT****9.1. Enfocament integral de l'alimentació en tota l'escola****Introducció/Justificació**

La qualitat de l'alimentació en l'edat escolar influeix en el benestar i el rendiment de l'alumnat, a més que pot tindre conseqüències en el medi ambient. La població infantil en situació de vulnerabilitat té més probabilitats de seguir una dieta poc nutritiva i saludable, fet que agreuja les desigualtats en salut. En el marc de l'estratègia "De la granja a la taula", la Comissió Europea fomenta el consum sostenible d'aliments i el canvi a dietes saludables i sostenibles, fet que permet avançar en direcció als Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides

SchoolFood4Change (SF4C) és un projecte que té com a objectiu involucrar les escoles com a catalitzadors d'una transformació del sistema alimentari cap a dietes delicioses, sostenibles i saludables tant per a les persones com per al planeta. Hi participen 43 organitzacions de 12 països europeus, coordinades per ICLEI - Governos Locals per la Sostenibilitat, i reuneixen tots els actors rellevants de l'alimentació escolar en una taula, des d'estudiants, AFAS, personal docent, productors, personal de cuina, monitors/ores i empreses de restauració col·lectiva fins a experts en compra pública d'aliments sostenibles, dietistes-nutricionistes i empreses locals. El projecte té un enfocament que inclou, a més de l'enfocament integral d'alimentació en tota l'escola, la compra sostenible d'aliments i les dietes de salut planetària. SchoolFood4Change és un projecte del programa Horitzó 2020 de la Unió Europea.

Destinatari

Centres educatius amb menjadors escolars.

Grup d'edat diana

Comunitat educativa.

Nivell educatiu

Educació Infantil, Primària i Secundària Obligatoria.

Descripció de l'activitat

L'enfocament integral de l'alimentació en tota l'escola (EIAE) és un mètode per a aconseguir una cultura alimentària saludable i sostenible a les escoles i en el seu entorn. Contribueix al canvi sistemàtic en la comunitat local i afecta positivament l'educació, la democràcia escolar, la sostenibilitat, la igualtat, les comunitats i la salut. Un projecte que fa les societats més resilients des del punt de vista territorial, social i ambiental.

L'EIAE consta de quatre pilars que es reforcen mútuament: política i lideratge, alimentació i sostenibilitat, educació i aprenentatge i comunitat i associació.

Els centres escolars que assumeixen desenvolupar l'EIAE treballant de manera estructurada decideixen quin nivell de progressió volen aconseguir **de manera seqüencial**, bronze, plata o or, i d'aquesta manera mostren la seua implicació en el projecte.

Des dels centres de Salut Pública s'orientarà, s'assessorarà i es facilitarà la dinamització dels projectes en el marc de la coordinació de SchoolFood4Change.

Materials

- "A Whole School Food Approach", directrius per a escoles i ciutats regions: <https://Spanish-compressed.pdf> (<https://schoolfood4change.eu/es/>)
- Aplicació d'un enfocament integral de l'alimentació en tota l'escola: Guia pràctica per a les escoles. Nivell bronze: [Guia-practica-EIAE-bronze_SF4C_Abril2023.pdf](https://schoolfood4change.eu/es/Guia-practica-EIAE-bronze_SF4C_Abril2023.pdf) (schoolfood4change.eu/es/).
- Revisió de la cultura alimentària a l'escola: Revisión cultura alimentación en la escuela (schoolfood4change.eu/es/).
- Fitxes específiques per a les escoles: <https://schoolfood4change.eu/es/>

Idioma

Castellà - Anglès

Contacte

La coordinació local d'aquestes activitats la duran a terme els diferents centres de Salut Pública (annex II), i la coordinació del projecte a la Comunitat Valenciana, la DGSP.

Més informació

La informació i els materials corresponents al projecte i els nivells de progressió es troben en la pàgina web del projecte, en l'apartat de "Recursos": <https://schoolfood4change.eu/es/>.

PROGRAMA**10. MOBILITAT ACTIVA I SEGURA A L'ESCOLA****ACTIVITAT****10.1. Camins segurs, saludables i sostenibles a l'escola****Introducció/Justificació**

La mobilitat activa cap als centres docents s'ha relacionat amb beneficis tant psicològics com físics per a xiquets, xiquetes i adolescents. Malgrat això, el nombre d'escolars que fan aquest trajecte a peu o amb bicicleta s'ha reduït considerablement. Promoure els mitjans de transport actiu entre xiquets, xiquetes i adolescents triangula tres aspectes clau: 1) la promoció d'hàbits saludables, 2) la mobilitat sostenible i segura i 3) l'augment de l'autonomia i conscienciació dels escolars en els seus moviments per les ciutats per a previndre l'accidentabilitat.

D'aquesta manera, pretén promoure la salut mitjançant la promoció de l'activitat física en les activitats quotidianes, alhora que s'augmenten les competències dels escolars per a evitar l'accidentabilitat per trànsit i lesions derivades. Aquesta activitat persegueix promoure una xarxa d'experiències de projectes de transport actiu a l'escola per a suport i intercanvi d'aquestes.

Destinataris

Comunitat escolar

Grup d'edat diana

9 a 12 anys

Nivell educatiu

3r, 4t i 5é d'Educació Primària

Descripció de l'activitat

Es convidaran els centres docents interessats a iniciar projectes d'aquest tipus. Se'ls proporcionarà col·laboració en la posada en marxa del projecte. El centre de Salut Pública servirà d'enllaç entre els diferents actors implicats, entre aquests, els ajuntaments.

Materials

Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública Guies XarxaSalut: accions comunitàries en salut des dels municipis vinculats al Pla de salut de la Comunitat Valenciana. Àrea 4. Urbanisme, mobilitat i espais comuns saludables (pàgs. 45-57). Generalitat: València, 2018.

https://www.sp.san.gva.es/DgspPortal/docs/20181030_xarxa_salut_guia_4_val.pdf

Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social – Federació Espanyola de Municipis i Províncies. Hacia rutas saludables. Guía para el diseño de un Plan de Ruta(s) Saludable(s). Versió 1. Madrid 2018. https://www.sanidad.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/Estrategia/docs/ImplementacionLocal/Guia_Rutas_Saludables.pdf

Camino escolar. Guía hacia la autonomía infantil, 2010: https://www.fomento.gob.es/NR/rdonlyres/7C6DBB6D-B0E3-42B7-B042-85FAA06F049E/103128/camino_escolar_guia_br.pdf

Guia realitzada per la Fundació de Seguretat Viària (Fesvial) per a la Subdirecció General de Promoció de la Salut i Prevenció. Seguridad vial: Sobre su promoción, prevención y atención más allá de las carreteras Guía informativa y de sensibilización para decisores políticos y otras partes interesadas en el campo de la salud. Madrid, 2023. <https://fesvial.es/wp-content/uploads/2023/07/guia-decisores-final-sueltas3.-ACCESIBLE.pdf>

Idioma

Valencià - Castellà

Contacte

Centres de salut pública (annex II). Direcció General de Salut Pública.

Més informació

Centres de salut pública (annex II). Direcció General de Salut Pública.

Avaluació

Avaluació de participació i cobertura per part de la Direcció General de Salut Pública.

PROGRAMA**11. PROMOCIÓ DE L'ACTIVITAT FÍSICA I L'ESPORT BENEFICIOSOS PER A LA SALUT****ACTIVITAT****11.1. Projecte d'esport, activitat física i salut (PEAFS)****Introducció/Justificació**

Fomentar l'activitat física i l'esport, per la seua transcendència en el desenvolupament personal i social dels escolars, en la millora de la salut pública i considerant la preocupació creixent per l'increment del sedentarisme, el sobrepès i l'obesitat en els xiquets i xiquetes en edat escolar.

La Llei 2/2011, de 22 de març, de la Generalitat, de l'esport i l'activitat física de la Comunitat Valenciana, estableix en l'article 3 com a línia general d'actuació de la Generalitat: "implantar i desplegar programes esportius en l'edat escolar, amb atenció especial a l'exercici d'activitats extraescolars de caràcter recreatiu o competitiu en els centres docents com a garantia i mitjà de la formació integral dels joves".

Destinatari

Escolars.

Grup d'edat diana

6-16 anys.

Nivell educatiu

Educació Primària (6-12 anys) i Educació Secundària Obligatòria (12-16 anys)

Descripció de l'activitat

Realització de projectes d'esport, activitat física i salut fora de l'horari lectiu durant el curs escolar, que estiguen integrats en el projecte educatiu del centre, mitjançant actuacions i activitats per a la promoció de l'activitat física i l'esport amb l'objectiu de formar en hàbits saludables i educació en valors.

Continguts

Les temàtiques dels programes que cal desplegar s'han de referir, entre altres, a les àrees següents: salut, recreació, competició, igualtat de gènere, convivència, discapacitat, col·lectius de la diversitat, família, medi ambient, etc.

Materials

El material necessari per a dur a terme les activitats descrites en el projecte l'ha d'aportar el centre educatiu.

Idioma

Valencià - Castellà

Contacte

Servei de Promoció de l'Esport i l'Activitat Física.
Direcció General d'Esport. Vicepresidència Primera i Conselleria de Cultura i Esport
promocion_dgd@gva.es

Més informació

Web de la Vicepresidència Primera i Conselleria de Cultura i Esport:
<https://cultura.gva.es/va/web/deporte/peafs-proyectos-deportivos-en-centro-escolar-cepafe>

Avaluació

Vicepresidència Primera i Conselleria de Cultura i Esport.
Direcció General d'Esport.
Servei de Promoció de l'Esport i l'Activitat Física

Observacions

Els centres educatius que despleguen el Projecte d'esport, activitat física i salut (PEAFS) són reconeguts com a centres educatius promotors de l'activitat física i l'esport (CEPAFE).

PROGRAMA**11. PROMOCIÓ DE L'ACTIVITAT FÍSICA I L'ESPORT BENEFICIOSOS PER A LA SALUT****ACTIVITAT****11.2. Esport a l'escola****Introducció/Justificació**

Fomentar l'activitat física i l'esport, per la seua transcendència en el desenvolupament personal i social dels escolars, en la millora de la salut pública i considerant la preocupació creixent per l'increment del sedentarisme, el sobrepès i l'obesitat en els xiquets i xiquetes en edat escolar.

L'objectiu del programa Esport a l'Escola és fomentar la pràctica de l'activitat física i el coneixement i la divulgació de modalitats esportives en l'àmbit escolar, a més de formar en hàbits saludables i educació en valors.

Destinatari

Escolars de centres educatius promotors de l'activitat física i l'esport (CEPAFE).

Grup d'edat diana

10-13 anys

Nivell educatiu

5é - 6é d'Educació Primària i 1r - 2n d'ESO

Descripció de l'activitat

Es desenvolupa a través d'una unitat didàctica que consta de sis sessions teoricopràctiques que cal desenvolupar en cada centre durant l'horari de classe d'Educació Física, a la qual assisteix un tècnic titulat de la federació esportiva corresponent per a impartir-les en col·laboració i coordinació amb el professor d'Educació Física del centre.

Les 25 modalitats esportives que s'ofereixen són: atletisme, escacs, bàdminton, handbol, beisbol i softbol, columbicultura, esports adaptats, esports de muntanya i escalada, esgrima, frontenis, gimnàstica, hoquei, judo, karate, orientació, pàdel, rem, rugbi, salvament i socorrisme, taekwondo, tennis de taula, tir amb arc, triatló, vela i voleibol.

Materials

El material esportiu utilitzat és aportat per la federació corresponent.

Idioma

Valencià - Castellà

Contacte

Servei de Promoció de l'Esport i l'Activitat Física.
Direcció General d'Esport. Vicepresidència Primera i Conselleria de Cultura i Esport
promocion_dgd@gva.es

Més informació

Web de la Vicepresidència Primera i Conselleria de Cultura i Esport:
<https://cultura.gva.es/va/web/deporte/peafs-proyectos-deportivos-en-centro-escolar-cepafe>

Avaluació

Vicepresidència Primera i Conselleria de Cultura i Esport.
Direcció General d'Esport.
Servei de Promoció de l'Esport i l'Activitat Física.

PROGRAMA	10. PROMOCIÓ DE L'ACTIVITAT FÍSICA I L'ESPORT BENEFICIOSOS PER A LA SALUT
ACTIVITAT	11.3. Aula Ciclista
Introducció/Justificació	<p>El programa Aula Ciclista és un projecte d'innovació educativa que té com a objectiu fomentar la pràctica de l'activitat física i el coneixement i la divulgació del ciclisme en l'àmbit escolar, fomentar l'ús de la bicicleta com a model de mobilitat sostenible i formar en hàbits saludables i educació en valors.</p> <p>Fomentar l'activitat física i l'esport, per la seua transcendència en el desenvolupament personal i social dels escolars, en la millora de la salut pública i considerant la creixent preocupació per l'increment del sedentarisme, el sobrepès i l'obesitat en els xiquets i xiquetes en edat escolar.</p>
Destinatari	Escolars de centres educatius promotors de l'activitat física i l'esport (CEPAFE), i es prioritzarà l'existència d'una escola de ciclisme al municipi.
Grup d'edat diana	10-13 anys
Nivell educatiu	5é - 6é d'Educació Primària i 1r - 2n d'ESO
Descripció de l'activitat	<p>L'activitat es desenvoluparà a través d'una unitat didàctica impartida pels tècnics de la federació, que constarà de tres sessions:</p> <p>1a. Teòrica: formació sobre vida saludable, seguretat viària, ús de la bicicleta i el ciclisme com a esport.</p> <p>2a. Pràctica en el mateix centre educatiu: exercicis pràctics, circuit d'habilitat i familiarització amb l'ús de la bicicleta.</p> <p>3a. Pràctica en l'exterior del centre educatiu: recorregut d'un circuit urbà on l'alumnat s'enfrontarà a situacions quotidianes per a dominar la normativa viària i el maneig de la bicicleta. Prèviament a l'inici de la unitat didàctica, es farà una sessió d'informació al professorat</p>
Materials	Les bicicletes, els cascos, els jupetins i la resta de material necessari l'aporta la Federació de Ciclisme de la Comunitat Valenciana.
Idioma	Valencià - Castellà
Contacte	<p>Servei de Promoció de l'Esport i l'Activitat Física. Direcció General d'Esport. Vicepresidència Primera i Conselleria de Cultura i Esport promocion_dgd@gva.es</p>
Més informació	<p>Web de la Vicepresidència Primera i Conselleria de Cultura i Esport: https://cultura.gva.es/va/web/deporte/aula-ciclista</p> <p>Web de la Federació de Ciclisme de la Comunitat Valenciana: https://fccv.es/index.php/es/smartweb/seccion/seccion/valenciana/aula-ciclista</p>
Avaluació	<p>Vicepresidència Primera i Conselleria de Cultura i Esport. Direcció General d'Esport. Servei de Promoció de l'Esport i l'Activitat Física</p>

ANNEXOS

Annex I: ADRECES D'INTERÉS

Conselleria d'Educació, Universitats i Ocupació

Direcció General de Política Educativa

Servei d'Innovació i Qualitat

Domicili: av. Campanar, 32. 46015 València

Telèfon: 961 970 940

A/e: innovacio@gva.es

Vicepresidència Primera i Conselleria de Cultura i Esport

Direcció General d'Esport

Servei de Promoció de l'Esport i l'Activitat Física

Domicili: av. Campanar, 32. 46015 València

Telèfon: 961 970 893

A/e: promocion_dqd@gva.es

Conselleria de Sanitat

Direcció General de Salut Pública

Subdirecció de Promoció de la Salut i Prevenció

Domicili: av. Catalunya, 21. 46020 València

Telèfon: 961 925 700

A/e: promociosalut_sp@gva.es

Servei de Prevenció i Atenció de les Addiccions

Domicili: av. Catalunya, 21. 46020 València

Telèfon: 961 926 341

A/e: prevencion_drogodependencias@gva.es

Subdirecció de Seguretat Alimentària, Laboratoris de Salut Pública i Sanitat Ambiental

Domicili: av. Catalunya, 21. 46020 València

Telèfon: 961 925 700

A/e: s.q.alimentaria_sp@gva.es

Direcció General d'Atenció Primària

Domicili: C/ Micer Mascó 31-33. 46010 València

Telèfon: 961 928 170

A/e.: sdg_aprimaria@gva.es

Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca

Direcció General de Desenvolupament Rural

Subdirecció

Domicili: C/ Joaquín Ballester, 39, 9a EASM. 46009 València

A/e: area_calidad@gva.es

Annex II: RELACIÓ DE CENTRES DE SALUT PÚBLICA

CASTELLÓ

Centre de Salut Pública de Benicarló

Departament de Salut Vinaròs

Domicili: c/ Peníscola, 21. 12580 Benicarló

Telèfon: 964 468 530

A/e: csp_benicarlo@gva.es

Centre de Salut Pública de Castelló de la Plana

Departament de Salut Castelló

Departament de Salut de la Plana

Domicili: av. del Mar, 8. 12003 Castelló de la Plana

Telèfon: 964 399 601

A/e: csp_castellon@gva.es

VALÈNCIA

Centre de Salut Pública d'Alzira

Departament de Salut Doctor Peset

Departament de Salut de la Ribera

Domicili: c/ la Pau, s/n. 46601 Alzira

Telèfon: 962 829 453

A/e: csp_alzira@gva.es

Centre de Salut Pública de Gandia

Departament de Salut de Gandia

Domicili: c/ Duc Carles de Borja, 19. 46700 Gandia

Telèfon: 962 829 450

A/e: csp_gandia@gva.es

Centre de Salut Pública de Manises

Departament de Salut de Manises

Domicili: c/ Ceramista Alfonso Blat, 6. 46940 Manises

Telèfon: 963 425 954

A/e: csp_manises@gva.es

Centre de Salut Pública de Torrent

Departament de Salut València - Hospital General

Domicili: c/ Xirivella, 23-2. 46900 Torrent

Telèfon: 961 974 875

A/e: csp_torrent@gva.es

Centre de Salut de Pública d'Utiel

Departament de Salut de Requena

Domicili: pl. Escuelas Pías, 1. 46300 Utiel

Telèfon: 962 169 283

A/e: csp_utiel@gva.es

Centre de Salut Pública de Xàtiva

Departament de Salut Xàtiva - Ontinyent

Domicili: pl. de la Seu, 11. 46800 Xàtiva

Telèfon: 962 276 127

A/e: csp_xativa@gva.es**Centre de Salut Pública de València**

Departament de Salut de Sagunt

Departament de Salut Clínic - Malva-rosa

Departament de Salut Arnau de Vilanova - Llíria

Departament de Salut València - La Fe

Domicili: Casa del Mar

Avinguda del Port, 300. 46018 València

Telèfon: 961 248 000

A/e: csp_valencia@gva.es**ALACANT****Centre de Salut Pública d'Alcoi**

Departament de Salut d'Alcoi

Domicili: c/ Albereda, 41. 03800 Alcoi

Telèfon: 966 528 000

A/e: csp_alcoi@gva.es**Centre de Salut Pública d'Alacant**

Departament de Salut d'Alacant - Sant Joan d'Alacant

Departament de Salut d'Alacant - Hospital General

Domicili: pl. d'Espanya, 6. 03010 Alacant

Telèfon: 965 169 090

A/e: csp_alicante@gva.es**Centre de Salut Pública de Benidorm**

Departament de Salut de la Marina Baixa

Domicili: c/ Tomás Ortuño, 69 - 4a planta. 03501 Benidorm

Telèfon: 966 816 565

A/e: csp_benidorm@gva.es**Centre de Salut Pública de Dénia**

Departament de Salut de Dénia

Domicili: c/ Jaume I, 5. 03700 Dénia

Telèfon: 966 429 600

A/e: csp_denia@gva.es**Centre de Salut Pública d'Elx**

Departament de Salut Elx - Hospital General

Departament de Salut d'Elx - Crevillent

Domicili: c/ Antonio Mora Fernández, 51. 03202 Elx

Telèfon: 966 913 241

A/e: csp_elche@gva.es

Centre de Salut Pública d'Elda**Departament de Salut d'Elda**

Domicili: c/ Magallanes, 16. 03600 Elda

Telèfon: 966 957 640

A/e: csp_elda@gva.es**Centre de Salut Pública d'Orihuela****Departament de Salut d'Orihuela****Departament de Salut de Torreveija**

Domicili: c/ Cardenal Desprades, 7. 03300 Orihuela

Telèfon: 966 904 770

A/e: csp_orihuela@gva.es

ANNEX III: RELACIÓ D'UNITATS DE PREVENCIÓ COMUNITÀRIA EN CONDUCTES ADDICTIVES (UPCCA) [actualització juliol de 2023]**ALACANT****UPCCA ALBATERA**

Passeig del Calvari, 59. Albatera
664377268

UPCCA ALCOI

C/ Camí, 40, portal 3, baix. Alcoi
628193246

UPCCA ALACANT

C/ Maldonado, 9. Alacant
965293571

UPCCA ALMORADÍ

C/ Espanya, 45-47. Almoradí
965702382

UPCCA ALTEA

C/ Marina Baixa, 2. Altea
627508626

UPCCA ASPE

Av. Constitució, 40-42. Aspe
965493463

UPCCA BENIDORM

C/ Pintor Lozano s/n. Benidorm
966800931

UPCCA BENISSA

C/ Francisco Sendra, 2. Benissa
635310281

UPCCA BIGASTRO

C/ Jubilados/n. Bigastro
965350000

UPCCA CREVILLENT

Via del Parc Nou, s/n. Crevillent
650260447

UPCCA DÉNIA

Plaça Arxiduc Carles, 3. Dénia
628076449

UPCCA ELX/ELX

C/ Adobers, 23. Elx
672499556
upcca@elche.es

UPCCA EL CAMPELLO

Av. de l'Estació, 16. Campello, el
965636897

UPCCA GUARDAMAR DEL SEGURA

Plaça de la Constitució, 5, 1a planta. Guardamar del Segura
965729014

UPCCA IBI

C/ Dr. Ferran, 5. Ibi
636887598

UPCCA XÀBIA

C/ Rafael Echagüe, 3 - 1a. Xàbia
965790500

UPCCA LA NUCIA

C/ Collao núm. 1 cantó c/ Xiprer. La Nucia
965870700

UPCCA MUTXAMEL

C/ Rafael Poveda Torregrosa, 6. Mutxamel
965556696

UPCCA NOVELDA

Plaça d'Espanya, 14. Novelda
635509077

UPCCA ORIHUELA

C/ Rufino Gea, 5-1r. Orihuela
637471963

UPCCA PILAR DE LA HORADADA

Plaça de Campoamor, 2. Pilar de la Horadada
965351994

UPCCA SANT VICENT DEL RASPEIG

Carretera d'Agost, 1, entresol 2. Sant Vicent del Raspeig
965675065

UPCCA SANT JOAN D'ALACANT

Plaça de l'Església, 5. Sant Joan d'Alacant
966013160

UPCCA SANTA POLA

C/ Castanyers, 10-12-3a planta. Santa Pola
676105398

UPCCA TEULADA

C/ Calp s/n. Teulada
608243326

UPCCA TORREVIEJA

Plaça Gaspar Perelló s/n. Torrevieja
966928835

UPCCA LA VILA JOIOSA

C/ 8 de Maig, s/n. La Vila Joiosa
609677966

UPCCA VILLENA

C/ Escalona, 11, baix A. Villena
965800393

UPCCA MANCOMUNITAT DE MARINA ALTA

Alcalalí, Beniarbeig, Benidoleig, Benigembla, Benimeli, Castell de Castells,
Gata de Gorgos, Líber, Murla, Orba, Parcent, Pedreguer, els Poblets, el Ràfol d'Almúnia,
Sagra, Sanet y Negrals, Senija, Tormos, la Vall de Laguar, el Verger, Xaló
C/ Bon Aire, 12 Orba
649560501

UPCCA MANCOMUNITAT DE PEGO, L'ATZÚBIA I LES VALLS

L'Atzúbia, Pego, la Vall d'Alcalà, la Vall d'Ebo, la Vall de Gallinera.
C/ Ramón y Cajal, 14 Pego
965570601

UPCCA MANCOMUNITAT DEL BAIX SEGURA

Benferri, Benijófar, Catral, Daya Vieja, Rafal, San Fulgencio, San Isidro
Plaça Fco. Martínez Morales (Paco, *el Bueno*) Rafal
600892364

UPCCA MANCOMUNITAT DE LA VALL DEL VINALOPÓ

Elda, Monòver, Petrer, Sax
 C/ Maestro Granados, 22. Elda
 965381786

UPCCA MANCOMUNITAT LA VEGA

Algorfa, Jacarilla, Redován, San Miguel de Salinas Plaça Ajuntament, 4. Redován
 619154483

UPCCA MANCOMUNITAT L'ALCOIÀ I EL COMTAT

Agres, Alcosser, Alcoleja, Alfafara, l'Alqueria d'Asnar,
 Banyeres de Mariola, Benasau, Beniarrés, Benimarfull, Cocentaina, Gaianes,
 Gorga, Millena, Muro de Alcoy, l'Orxa
 C/ Sant Mateu, 3. Alcoi
 695511572

CASTELLÓ**UPCCA ALMASSORA**

Av. José Ortiz (cantó Drets Humans). Almassora
 964550090

UPCCA BENICARLÓ

C/ les Barques, 3. Benicarló
 964473968

UPCCA BORRIANA

C/ Pablo Ruiz Picasso, 10. Borriana
 964570981

UPCCA CASTELLÓ DE LA PLANA

C/ Gaibiel, 4. Castelló de la Plana
 964355366

UPCCA NULES

Plaça Major, 2. Nules
 964670001

UPCCA ONDA

C/ Balmes, 2. Onda
 964602858

UPCCA SEGORBE

C/ Orfelino Almela, 8. Segorbe
672105344

UPCCA LA VALL D'UIXÓ

Av. Jaume I, 13. La Vall d'Uixó
610792068

UPCCA VILA-REAL

Av. França, 25-27. Vila-real
626610193

UPCCA VINARÒS

Plaça Sant Antoni, 19. Vinaròs
964450075

UPCCA MANCOMUNITAT ESPADÀ-MILLARS

Aín, Alcudia de Veo, Argelita, Ayódar, Espadilla, Fanzara, Fuentes de Ayódar, Ribesalbes, Suera, Tales, Toga, Torralba del Pinar, Torrechiva, Vallat, Villamalur
Av. Castelló, 6. Tales
616348644

VALÈNCIA

UPCCA ALAQUÀS

C/ Major, 81. Alaquàs
961519401

UPCCA ALBORAIA

C/ Pintor Peris Aragó, 33, baix. Alboraià.
961869303

UPCCA ALDAIA

C/ Coladors, 16. Aldaia
637820877

UPCCA ALFAFAR

C/ Tauleta, 38. Alfafar
963182436

UPCCA ALGEMESÍ

C/ Sant Nicolau de Bari, 61. Algemesí
962019812 ext. 3218

UPCCA ALZIRA

C/ Rambla, s/n. Alzira
962455926

UPCCA BURJASSOT

Plaça Emilio Castelar, 1. Burjassot
963160538

UPCCA CARCAIXENT

Plaça Miguel Hernández, 3. Carcaixent
962457608

UPCCA CATARROJA

Av. Jaume I, 20, baix. Catarroja
629629326

UPCCA CHESTE

San Vicente, 12 B. Cheste
672022362

UPCCA CHIVA

Alcalde Javier Morea. Chiva
962521601

UPCCA CULLERA

C/ Sueca, s/n. Cullera
669630165

UPCCA GANDIA

Plaça de les Xocolateres, 6. Gandia
962959557

UPCCA MANISES

Plaça Dos de Maig, 12. Manises
961521998

UPCCA MISLATA

C/ Major, 36. Mislata
963990340

UPCCA MONCADA

C/ Major, 28. Moncada
961301175

UPCCA PAIORTA

C/ Mestre Músic Vicente Prats Tarazona, s/n. Paiporta
963971222

UPCCA PATERNA

Plaça del Poble, 1. Paterna
664472522

UPCCA PICASSENT

C/ Pintor Segrelles, 26. Picassent
961222018

UPCCA QUART DE POBLET

C/ Joanot Martorell, 40. Quart de Poblet
667916116

UPCCA REQUENA

C/ Rafael Duyos, 25. Requena
962305677

UPCCA SAGUNT/SAGUNT

Av. Hispanitat s/n. Port de Sagunt
962655858

UPCCA SEDAVÍ

Plaça Jaume I el Conqueridor, 5. Sedaví
963185040

UPCCA SILLA

Plaça del Mercat, 4. Silla
647762027

UPCCA SUECA

Placeta del Convent, 12. Sueca
635642293

UPCCA TORRENT

C/ Hospital, 6. Torrent
961177003

UPCCA VALÈNCIA

C/ Amadeu de Savoia, 11, pati D, València
963525478

UPCCA XÀTIVA

C/ Moncada, 14. Xàtiva
962281803

UPCCA XERESA

C/ Alcòdar, 16. Xeresa
962895378

UPCCA XIRIVELLA

C/ Cervantes, 22, 1r. Xirivella
963830279

UPCCA MANCOMUNITAT ALT TÚRIA

Aras de los Olmos, Benagéber, Chelva, Titaguas, Tuéjar
Ctra. València-Ademuz, CV35 PK 73,5. Tuéjar
608810282

UPCCA MANCOMUNITAT CAMP DE TÚRIA

Benaguasil, Benissanó, Bétera, Casinos, Domeño, l'Eliana, Gátova, Loriguilla, Lliria,
Marines, Nàquera, Olocau, la Pobla de Vallbona, Riba-roja del Túria,
San Antonio de Benagéber, Serra, Vilamarxant
Av. Pla de l'Arc, s/n. Lliria
962792625

UPCCA MANCOMUNITAT CANAL DE NAVARRÉS

Anna, Bicorp, Bolbaite, Chella, Estubeny, Navarrés, Quesa
C/ Iglesia, 24. Chella
962220494

UPCCA MANCOMUNITAT DE LA RIBERA ALTA

Alcàntera de Xúquer, l'Alcúdia, Alfarb, Alginet, Antella, Benifaió, Benimodo,
Benimuslem, Càrcer, Carlet, Castelló, Catadau, l'Énova, Gavarda,
Guadassuar, Llombai, Manuel, Massalavés, Montroi, Montserrat,
la Pobla Llarga, Rafelguaraf, Sant Joanet, Sumacàrcer, Tous, Turís
C/ Taronger, 116, baix. Alzira
962414142

UPCCA MANCOMUNITAT DE LA RIBERA BAIXA

Albalat de la Ribera, Almussafes, Benicull de Xúquer, Corbera, Favara, Fortaleny,
Llaurí, Polinyà del Xúquer, Riola, Sollana
Av. José Marqués, s/n. Sueca
961717007

UPCCA MANCOMUNITAT DE MUNICIPIS LA SAFOR

Ador, Alfauir, l'Alqueria de la Comtessa, Almiserà, Almoines, Barx, Bellreguard, Beniarjó, Benifairó de la Valldigna, Beniflá, Benirredrà, Castellonet de la Conquesta, Daimús, la Font d'en Carròs, Guardamar de la Safor, Llocnou de Sant Jeroni, Miramar, Montixelvo, Oliva, Palma de Gandia, Palmera, Piles, Potries, Rafelcofer, el Real de Gandia, Ròtova, Simat de la Valldigna, Tavernes de la Valldigna, Vilallonga, Xeraco
Carretera de Pego, 5. Oliva
962850000

UPCCA MANCOMUNITAT DE L'INTERIOR TERRA DEL VI

Camporrobles, Caudete de las Fuentes, Fuenterrobles, Sinarcas, Utiel, Venta del Moro, Villagordo del Cabriel
C/ Adave, 5. Utiel
962305677

UPCCA MANCOMUNITAT LA SERRANIA

Alcublas, Alpuente, Andilla, Bugarra, Calles, Chulilla, Gestalgar, Higuieruelas, Losa del Obispo, Pedralba, Sot de Chera, Villar del Arzobispo, La Yesa
C/ les Creus, 46, baix. Villar del Arzobispo
961645013

UPCCA MANCOMUNITAT L'HORTA NORD

Albalat dels Sorells, Albuixech, Bonrepòs i Mirambell, Emperador, Foios, Massalfassar, Massamagrell, Museros, la Pobla de Farnals, Puçol, el Puig de Santa Maria, Rafelbunyol, Vinalesa
C/ Collidors, 1. La Pobla de Farnals
961444400

UPCCA MANCOMUNITAT MELIANA

Alfara del Patriarca, Bonrepòs i Mirambell, Foios, Meliana, Vinalesa
Carrer del Rei Jaume, 36, baix esquerra. Meliana
961493342

UPCCA MANCOMUNITAT MUNICIPIS COSTERA-CANAL

L'Alcúdia de Crespins, Barxeta, Cerdà, Enguera, el Genovés, la Granja de la Costera, la Font de la Figuera, la Llosa de Ranes, Llanera de Ranes, Llocnou d'en Fenollet, Moixent, Montesa, Novetlè, Rotglà i Corberà, Torrella, Vallada, Vallés
Plaça de la Seu, 11. Xàtiva
962283649

UPCCA MANCOMUNITAT MUNICIPIS VALL D'ALBAIDA

Agullent, Aiello de Malferit, Albaida, Alfarrasí, Atzeneta d'Albaida, Bèlgida, Bellús, Benigànim, Benissoda, Benissuera, Bocairent, Beniatjar, Benicolet, Bufali, Carrícola, Castelló de Rugat, Fontanars dels Alforins, Guadasséquies, Llutxent, Montaverner, l'Olleria, Ontinyent, Otos, el Palomar, Pinet, la Pobla del Duc, Quatretonda, Ráfol de Salem, Rugat, Salem, Sempere, Terrateig
Sant Francesc, 8 - 3r, pta. 5. Ontinyent
962912950

UPCCA MANCOMUNITAT FOIA DE BUNYOL-XIVA

Alborache, Macastre, Yátova, Buñol, Cheste, Chiva, Cortes de Pallás, Dos Aguas, Godelleta, Millares, Siete Aguas, Turís
Passeig Dr. Peset Aleixandre s/n. Yátova
962504887